

Gospodar in gospodinja

LETO 1940

19. JUNIJA

ŠTEV. 25

Mlado sadno drevje v poletni dobi

Vse naše drevesnice oddajo vsako leto (deloma jeseni, deloma spomladi) povprečno do 500.000 dreves. Večina tega ogromnega sadnega naraščaja ostane v banovini in ga posade naši sadjarji. Ko bi se dalo točno dognati, koliko tega drevja odraste, koliko je zdravega, koliko ga je, ki začne roditi in koliko ga je, ki obeta daljše življenje, bi dobili morebiti komaj polovico gornjega števila ali pa še manj. Ogromno je število mladih dreves, zlasti jablane, ki jih uniči vsako leto zajec, v tisoče gredo žrtve drugega morilca — voluharja. Tudi hude zime in druge ujme (sneg, toča) imajo precejšen delež na tem, da toliko mladega drevja propade že v prvih letih, ko je posajeno na stalnem mestu. Poleg vsega tega moramo pa priznati, da se mnogo mladega, komaj posajenega sadnega drevja pokvari ali popolnoma uniči zgolj zaradi premajhne brige sadjarjeve.

Drevo, kakršno dobimo iz drevesnice, pa naj bo še tako lepo in zdravo, ni še končno dogojeno, kakor ni še dogojen otrok, ki dovrši osnovno šolo. Oba — drevo in otrok — sta še mladiča, ki nujno potrebujeata večje roke, ki ju vodi, da se popolnoma razvijeta in dorasteta eden v čvrstega in rodovitnega člana sadovnjaka, drugi pa v vrednega in koristnega člana človeške družbe.

Sadno drevo ima tri bistvene dele, ki potrebujejo zlasti skozi poletje vsak svojo posebno pažnjo in nego. Ti trije deli so korenine, deblo in vrh ali krona. Vsak ima svojo posebno nalogo, ki jo popolnoma izvršuje le tedaj, ako je zdrav in pravilno negovan.

Korenine so usta drevesa. Namreč skrajni, lasem podobni konci korenin; debelejšše korenine primerjamo pa lahko s požiralniki, ki prevajajo hrano od teh mnogoštevilnih »ust« do glavnega skupnega požiralnika — debela. Korenine pa tudi dihaajo; potrebujejo torej zrak. Iz

povedanega sledi, da moramo koreninam preskrbeti pred vsem dovolj hrane in zraka. Ker vemo, da morejo korenine sprejemati samo v vodi raztopljeno hrano, morajo imeti torej poleg zadostne zaloge redivnih snovi tudi dovolj vlage. Za hrano skrbimo z gnojenjem, bodisi z gnojnico ali z drugimi naravnimi ali umetnimi gnojili. Sedajle do konec tega meseca najuspešneje pomagamo mlademu drevju, ako ga zalivamo ob* deževnem vremenu z gnojnico — toda samo do julija. Poznejše obilo gnojenje z dušikovim gnojilom, kakršno je vprav gnojnica, bi utegnilo škodovati, ker bi drevje ne moglo o pravem času zaključiti rasti in bi les pred zimo ne dozorel. Na 100 litrov gnojnice dajmo, če le mogoče, 1 kg superfosfata ali 10 kg lesnega pepela. Ko gnojimo z gnojnico, je obenem preskrbljeno tudi za vlago. Ob dolgotrajni suši se pa tu in tam vendarle primeri, da je treba mlado drevje zalivati. Zalivajmo pa obilo (po en škaf ali še več na drevo) in poredko (na teden ali na 10 dni).

Važno opravilo pri negovanju korenin čez poletje obstoji v rahljanju drevesnega kolobarja. To delo je neogibno potrebno iz dveh razlogov: prvič zadržujemo z rahljanjem zemlje okrog drevesa vlago v zemlji, drugič pa dovajamo obenem tudi koreninam prepotrebni zrak. Vedno moramo imeti pred očmi, da se še tako dobra zemlja in še tako pravilno in obilno gnojenje ne moreta uveljaviti, ako primanjkuje v zemlji vlage in zraka. Vlogo prav izdatno zadržimo v zemlji, ako oplet in zrahljan kolobar pokrijemo z drobnim gnojem ali s kako drugo rahlo tvarino, ki ne zapira zraka.

Drugi važni del drevesa je deblo. Ako je deblo zdravo, je navadno zdravo tudi vse drevo, pa tudi obratno je največkrat res. Deblo je vez med koreninami in vrhom. Kjer je ta vez kakorkoli ovirana, je ovirana tudi rast drevesa, kjer se pa

ta vez popolnoma pretrga (okrog in okrog oglodan lub), je pogin drevesa neizogiben.

Zdravje debla je zavisno od raznih okolnosti. Največ odločajo sorte, lega, spremembe toplote (zimo), pa seveda tudi nega. Kar se tiče neposrednega negovanja, opozarjamo na tole: Ne trpimo poganjkov iz korenjače in debla. Vse, kar se na teh mestih pojavi, takoj z gladkim nožem odstranimo. Dobro razvitemu drevesu z gladkim, napetim lubom je treba sedajle puščati. To napravimo tako, da prerežemo z ostrim nožem lub na dveh, treh straneh od vrha debla do tal. Prerezati smemo samo lub, nikakor pa ne smemo zarezati v les. »Puščati«, to se pravi na omenjeni način prerezati lub, smemo vsako sadno pleme brez izjeme, toda le pri zdravih drevesih, ki kažejo močno, bujno rast in imajo gladko deblo z napetim lubom. Tako narezavanje luba je izvrstno sredstvo, da ostane deblo zdravo in da je tudi za zimski mraz manj občutno.

Posebno nego potrebujejo bolna debla. Ta del drevesa je posebno izpostavljen raznim poškodbam. Saj vidimo marsikje po deblih še mladih dreves najrazličnejše rane, odrtine, razpoke, razjedline, bule, opekline itd., ki nastanejo zaradi raka, krvave ušice, smolike, pozebe, od zajčjih zob in mehaničnih poškodb. Kadar je lubje na sveže ranjeno, bodi prva naša skrb, da rano osnažimo, do zdravega obrežemo in skrbno zamažemo s cepilno smolo ali vsaj z ilovico, ki ji

primešamo svežega kravjeka. Večje take rane je treba potem, ko so zamazane, še oviti z vrečevino, da se maža ne presuši in ne odpade. To velja seveda za mažo iz ilovice; maža s cepilno smolo ne potrebuje obveze.

Stare, zanemarjene poškodbe po deblu (ali pa tudi po debelejših vejah) moramo najprej temeljito osnažiti in odstraniti vse mrtvo lubje do zdravega. Potem šele poškodbo razkužimo z močno raztopino arborina, dendrina ali neodendrina (20 do 50%). Z uspehom se rane po deblu zdravijo samo poleti, dokler je drevo v soku.

Sedaj pa še vrh ali krona! Tudi ta del drevesa zahteva svojo nego. Pred vsem je treba odvrnati od drevesa vse tiste neugodne vplive, ki ovirajo razvoj in rast mladja. Poleg tega je treba pa rast mladja vravnati tako, da dobi vrh somerno obliko, ki je potrebna, da more kljubovati vsem poznejšim vremenskim neprilikam in da je prijetna tudi za oko. Varujmo torej vrhove mladega sadnega drevja listnih ušic, gosenic in drugih objedačev in sesačev, kakor je bilo že večkrat opisano. Pozabiti pa ne smemo tudi na bolezní (škropljenje s 1/2% nosprasita), da ohranimo liste zdrave, kajti zdravo listje — zdravo drevo. Sedaj skozi poletje je treba tudi večkrat s škarkami v rokah seči v vrh in odstraniti to in ono vejico, ki raste v napačno smer. Dokler je drevo mlado, lahko z nožem in škarkami opravimo vse tisto, za kar bi pozneje potrebovali žago. H.

Vsaka stvar ob svojem času

Vse leto gara in se muči kmet; od jutra do večera se trudi in dela na polju. Zato je pa tudi vesel, če mu setve lepo uspevajo. Da pa žetev zadovolji, je treba izpolniti danes več pogojev kakor v prejšnjih časih. Seveda rastline danes ne rastejo slabše kakor svoje dni, a mi zahtevamo več od njih. Orodje za obdelovanje zemlje je danes boljše, gnojenje je postalo z vpeljavo umetnih gnojih smotrnejše; tudi od semenskega žita zahtevamo, da je kolikor mogoče prvovrstno. Je pač tudi v kmetovanju nekaj sličnega kakor v modernem prometu. — Svoje dni smo bili s poštnim vozom popolnoma zadovoljni, danes nam je že brzovlak prepočasn, in kar je bila pri naših dedih krasna strn, je danes le

srednje slaba. To vse pa zato, ker so naše današnje zahteve mnogo večje kot so bile one naših očetov. — Toda tukaj nič ne pomaga: Gospodar, ki nima pri obdelovanju svojega polja od njega večjih zahtevkov kakor njegov oče in ded, pride kmalu na rob propada. Naši dedje so imeli mnogo manj topov, niso poznali dragih tankov in bombnikov, zato so pa imeli tudi manj davkov, niso imeli železni in orjaških parnikov, pa tudi ne tekmecev iz daljnje Amerike, imeli so sicer bolj pridne posle, ki so jih pa veljali manj kot danes. Z eno besedo: gospodarjenje je bilo lažje in davščine ter plače, ki so prišle prej na en oral, mora danes nositi mnogo manjši kos zemlje;

dohodki se pa nikakor niso zvišali v istem razmerju kakor stroški.

Veliki izdatki, majhni prejemki, to je bojno polje, na katerem se vojskuje danes kmet. Zato pa mora danes umno gospodariti. Le dobre žetve morejo prenesti silna bremena, ki tlačijo zemljo, in kdor hoče gospodarsko obstati, mora dobro razumeti svoj posel. To velja za oranje in gnojenje, za krmljenje in negovanje živine, to velja tudi za setev in — žetev. Če meniš: da je le veliko pšenice in rži, ječmena in ovsa, za to, da vse pravilno spravim z njive, že sam poskrbim, se motiš. Kamor koli pridem ob času žetve žitaric, naletim na napake, ki jih delajo ljudje pri tem. Najbolj pogostni pa sta dve: ali pričenjajo z žetvijo prezgodaj ali pa prepozno.

Da je prezgodnja žetev škodljiva, ni težko uvideti. Če je bilje še zeleno in zrnje še mlečno, ko ga žanješ, se zrnje pri sušenju skrči in zgubi veliko na teži in velikosti. Slama ima sicer malo večjo krmilno vrednost, toda ta korist je mnogo manjša kot pa škoda zaradi slabšega pridelka na zrnju. Zato, prijatelj, ne spravlaj nikoli žita prezgodaj s polja, če nočeš trpeti škode.

Še večjo škodo ti pa povzroča prepozna žetev, torej v času, ko je bilje že popolnoma zamrlo in je zrnje trdo, prezrelo. Pri žetvi ali košnji, pri vezanju v snope in prenašanju v kope, pri spravljanju v kozolec in odvažanju na pod k mlačvi, vedno in vedno izpada prezrelo zrnje in če strnišče preorješ, bo čez malo časa podobno na sveže posejani njivi, tako na gosto je vzkalilo izpadlo zrnje. Kdor torej prepozno žanje svoje žito, dobi na dvojno setev eno samo žetev, ker je izguba zrnja pri žetvi vsaj tako velika kakor je bila poraba semena za setev. — »Kdor seje, ta tudi žanje,« pravi star in resničen pregovor. Toda kdor seje za isto žetev dvakrat, ker jemlje prezrelo zrnje s polja, ta žanje le manjvredno zrnje. Kakih 14 dni pred polno zrelostjo je namreč zrnje najtežje, da največjo množino fine, bele moke, a najmanj otrobov, ker je lupina še zelo tanka. Če pa zamudiš ta rok in čakaš, da zrnje na bili popolnoma prezori, postaja lupina vedno debelejša in tako zrnje ti da sicer mnogo otrobov, pa malo moke in še ta je bolj siva. To uvidiš tudi sam, če pelješ tako žito v mlin, spozna pa tudi trgovec, mlinar in pek in ti plačajo tako prepozno požeto žito po

nižji ceni od onega, ki si ga opravil v času med pričetkom zorenja in popolno zrelostjo, nekako v sredi. Tudi krmilna vrednost slame je toliko manjša, čim bolj odmirajo bili na korenu; bilje oleseni in postane težko prebavljivo. Če torej žanješ prepozno, ko je slama že popolnoma rumena ali celo rjava, zrnje pa trdo in lahko izpada iz klasja, kradeš sam sebi denar iz žepa.

Pravi čas za žetev pšenice je takrat, ko zrnje ni več mlečno. Če tudi je zrnje še nekoliko na mehko, vendar lahko pričneš z žetvijo, ker lev tem stanju, na tej stopnji zrelosti dobiš najboljše zrnje, ki se odlikuje po zlato-rumeni barvi in fini, beli moki.

Podobno je pri rži. Pravi čas žetve pri njej je oni, ko doseže še mehko zrno toliko trdnost, da se ti prelomi, ako ga na nohtu upogneš. Tudi pri ječmenu, prosu, ovsu in koruzi naj odločuje o času žetve botanična zrelost; zato nikar ne čakaj, da bi bili popolnoma zamrle in da bi dozorelo vse zrnje do zadnjega. Dobil bi samo prav slabo slamo za krmo, obenem pa utrpel znato izgubo na zrnju.

Zelo sitno je, če ti žito zori neenakomerno; pa tudi v tem primeru ne odlašaj z žetvijo. Če bi namreč čakal, da ti dozori podrstek, bi bil podoben dolžniku, ki čaka na eksekutorja, da mu leta poplača dolgove. Podrast le redkokdaj popolnoma dozori in da le zelo nepopolno razvito zrnje. Če si tako nepraktičen, da hočeš dobiti to zrnje, izgubiš zaradi tega velik del dobrega žita. tisto pa, ki ga nažanješ, je slabe kakovosti. Zato pa skrbi že ob pripravljanju posetve, da bo žito zrelo po možnosti enakomerno: na dobro obdelani njivi raztrosi gnoj enakomerno, posej vse seme enako globoko — z roko je to težko, s sejalnim strojem lahko, setev ne bodi prerodka, sicer se žito preveč obraste in zore zadnje bilke mnogo pozneje od prvih.

Zlato pravilo za žetev žita bi se torej glasilo: Proso žanji, kadar je zrela večina zrnja; če bi čakal, da dozori vse, bi se ti ga veliko osulo. Ječmen bo imel le tedaj lepo barvo in polno, okroglo zrnje, če ga požanješ v rumeni zrelosti, torej na isti stopnji kakor rž. Oves požanji ali pokosi takrat, ko začne dobivati pege; zato ga pa pusti potem dalje časa v redovih, da pozori, če ga pa deneš v kozolec, toliko bolje. Tako ne izgubiš skoraj nič zrnja, slama bo dobra za krmo, zrnje pa tudi nič slabše od onega, ki je popolnoma dozorelo na stebelu. Koruzo

spravi z njive, kadar postajajo storži, ki si jim odvil liste, rumeni in suhi, zrnje leskeče in se pritisku nohta še nekoliko uda. Res je sicer, da se pri prezreli turščici ne osuje nič zrnja — toliko več pa ga porujejo vrane! — toda od takega zrnja dobiš precej več otrobov in manj škroba (moke), pa tudi slama je manj vredna.

Splošno naj velja načelo: Pri presojevanju, je-li žito zadosti zrelo, se ne daj voditi barvi slame, ampak vedno preiskuj zrnje! Pograbi na njivi krepek klas, upogni ga posredi in vzemi iz njega najdebeljše zrnje. Če se ti da to zrno lahko in določno prelomiti preko nohta, če moka ni več vodena pa tudi ne trda, ampak gnetna kot vosek, potem je prišel čas za žetev. Pa morda porečeš: »Ob žetvi se mudi in je treba pač zagrabit, kar pride na vrsto! Za kako poskušanje ni časa.«

Za ta primer mi dovoli še tole: Ugofočili so, da se iz kope žita (60 snopov), požetega v rumeni zrelosti, dobi $3\frac{1}{2}$ kg več kruha kakor iz istega števila snopov prezrelega žita. Če torej nimaš časa, da bi poiskal pravilni čas za žetev svojega žita, potem tudi nimaš pravice godrnjati, da je bilo letina slaba ali da si malo žita pridelal. Kajti kar si lahko pridobiš s pravočasno žetvijo več kakor z napačno, pomenja že lep del pridelka in če ti za tega ni nič, se tudi ne smeš pritoževati. Roko na srce, prijatelj! Ali si doslej vedno pazil na to, da je bilo tvoje žito požeto ob pravem času? Če si, potem pravim: Hvala Bogu! Pa tudi ti mi boš dal prav, ako rečem: Kdor ne ravna tako, trpi gotovo škodo. Takim naj veljajo gorjenje vrstice: Vsaka stvar ob svojem času! Posebno pa še žetev žita. ovfr.

Matičniki za silo

Konec maja smo v »Gospodarju in gospodinjic« govorili o matičnikih in smo jih našli več vrst. Med drugimi smo omenili tudi zasilne matičnike in rekli, da bo o njih treba še kaj napisati. Pa dajmo!

Že beseda pove, kaj zasilni matičniki pomenijo. Čebele jih potegnejo v silo, ko si drugače pomagati ne morejo. Kdaj se ti matičniki pojavljajo? V prav različnih okoliščinah, vedno pa samo takrat, ko je panj zgubil na ta ali oni način matico, ne da bi pustila za seboj zaležene vsaj en normalen matičnik. Zato ob rojenju družine o zasilnih matičnikih v njej ni govora. Kajti z izletom prvega roja družina ne osiroti, ker ima kup normalnih, naravnih matičnikov in ni za bodočo kraljico panja nobene skrbi. V izrojencu se sploh ne morejo pojaviti zasilni matičniki, saj je čebelja zalega že prestara. Da bomo pa to razumeli, je treba pojasniti nastanek zasilnih matičnikov.

Družina, ki nima nobenega zaleženega matičnika, pride hipoma ob matico. Kako jo izgubi, je vprašanje zase. Lahko jo je nepreviden čebelar pri pregledovanju stisnil in tako umoril, lahko hipoma oboli in pogine sredi zaleganja, lahko se ji primeri še kakšna druga nesreča, za katero niti še ne vemo. Dobro pa vemo, da se večkrat dogodi, da je panj kar nenkrat brezmatičen. Če čebelar ta doko-

dek takoj opazi in takoj tudi doda drugo matico, se nič ne dogodi. Družina se lepo razvija, kakor bi se nič ne dogodilo. Če pa takšni, hipoma osiroteli družini, ki ima zalego še v jajčkih in mladih ličinkah, ne dodaš takoj matice, je gotovo, da si bo pomagala z zasilnimi matičniki. Dodajanje že godnega normalnega matičnika iz drugega panja je zelo dvomljive vrednosti. Večidel se osirotela družina zanj ne briga, ampak v skrbi za matico potegne celo rešto zasilnih matičnikov, onega dodanega pa uniči.

Bistvo zasilnega matičnika je v tem, da je zgrajen na navadnih čebeljih celicah, v katerih se nahaja še toliko negodna čebelja zalega, da je iz nje mogoče za silo še vzgojiti matico. Vsak čebelar dobro ve — ali bi vsaj moral vedeti — da se čebela-delovka in matica izležeta iz popolnoma enakega, oplojenega jajčka. Samo celica je pri matici večja in oskrba neprimerno boljša in obilnejša. Po vsem tem je mogoče iz čebeljega jajčka, pa tudi še iz mlade čebelje ličinke, zrediti matico, če se izpolnita navedena pogoja: večja celica in matici primerna preskrba s hrano. Čebele se obojega lotijo, seveda v velikem obsegu. Ne potegnejo matičnika nad eno samo čebeljo celico, ampak nad mnogimi, kar je izredno važno za čebelarje. Je pa to, da jih ne potegnejo samo nad ce-

licami z jajčki, ampak tudi nad takimi, v katerih so že kak dan ali več stare čebelje ličinke.

Glede celic samih, ki so jih čebele potegnile v matičnike, ni prigovora, čeprav niso čisto normalne, ker so na dnu ožje kakor pri normalnih matičnikih. Vendar to nima posebnega pomena. Važno je pa vprašanje prehrane. Razume se samo po sebi, da družina zalego v zasilnih matičnikih takoj začne »kraljevsko« krmiti; vendar nastane zelo važno vprašanje, koliko je bila čebelja zalega ta čas že stara. Dokler je v jajčkih, ni med normalno matično zalego in iz čebeljih jajčkov v zasilnem matičniku vzgojeno zalego nobene bistvene razlike. Kajti tretji dan iz jajčka izšla ličinka (črvič) ima takoj okrog sebe pristno »kraljevsko« hrano. Razvija se torej ves čas kakor normalna matica. Druga je pa pri matičnikih nad že izleglimi čebeljimi ličinkami. Tam so pa nekaj časa ličinke imele slabšo in piclejšo čebeljo hrano; začele so se torej že razvijati za navadne čebele. Naenkrat pa jih čebele zali-

jejo z matično hrano. Kakšne so posledice? Polovičarske. Prvotne čebelje ličinke se sicer toliko močneje razvijajo, da se jim izgodnijo jajčniki, vendar razvoju ni normalen in ne popoln. Ravno to dejstvo je za čebelarja škodljivo. Zakaj prva je godna matica iz najstarejše čebelje zalege — torej najslabša. Ko pa se pojavi v panju prva matica, je vprašanje za čebele rešeno: ostale zasilne matičnike poderejo.

Ko se na ta način vzrejena mlada matica sprši (oplemeni), je sicer družina v redu, vendar pri čebelarju, ki ve, kaj pomenijo prvotne matice, ni v redu. Taka družina ne bo dobra, ker matica iz takega zasilnega matičnika ne bo kos svoji nalogi. Treba jo bo izmenjati.

Da se pa temu izogneš, skrbi že prej za dobre matice iz zasilnih matičnikov. Če si skrbno premislil, kar smo napisali, boš vedel kako: vse starejše zasilne matičnike pravi čas poderi, pusti pa nekaj najmlajših. Na ta način boš tudi iz takih matičnikov dobil normalno razvito in polnovredno matico.

Mešan zakon

V nekem večjem kraju, kjer sem služboval, je bilo mnogo finančnih stražnikov, po narodnosti Rusov. Bili so mirni, dostojni ljudje. Daleč od svoje domovine, za vedno iztrgani iz rodne zemlje, begunci, so se počasi vživljali in vživeli v naše razmere.

Poročili so marsikatero naše dekle, ustvarili si lasten dom, lastno ognjišče, svojo družino. Vse prav. Saj je na videz izgledalo vse lepo, in kdor je videl ob nedeljah te družinice, ko so šli na izprehod, često ni vedel za žaloigre, ki so se odigravale v takih družinah.

Mož nekatoliške vere je moral podpisati pogodbo, da bodo vsi otroci, ki se v zakonu rode, katoliške vere. Sicer jih domači župnik ne more poročiti.

Ženin je nato pristal, posebno če je imel nevesto rad. Nevesta pa je bila tudi vesela, češ vse je v redu, mož naj bo svoje vere, jaz se bom držala svoje, samo da bodo otroci moje, to je katoliške vere. Zadeva je navidezno najlepše rešena, posebno še, če žena ni globoko verna in ji je vseeno, če gre mož z njo ob nedeljah v cerkev ali ne. Računala je bolj, koliko bo mož zaslužil, če se bo z

njegovo plačo dalo živeti, kaj vse mora za poroko nakupiti, kakšno stanovanje bo imela in drugo. Zunanje priprave ji vzamejo čas poglobiti se v duševnost, v skupno duševno in versko življenje.

Pridejo prazniki! Božič, velika noč, procesije. V takih dneh gre človek navadno globlje vase. Tudi na manj vernega človeka vpliva sveta noč, pritrkavanje velikonočnih zvonov, procesija o Telovem in drugi prazniki.

Žena s svojim srcem in čustvom občuti velike in lepe dni še globlje.

Poznala sem družino, mož je bil nekatoliške, žena pa katoliške vere. Praznovali so katoliški in nekatoliški božič in veliko noč. Ker pa so ti prazniki po našem in starem koledarju v različnem času, so praznovali vsak praznik dvakrat. Izgleda vse to prav lepo, vendar ni bilo prave sreče v teli lepih dneh.

Žena mi je potožila: »Veste, nič ni tako, kot bi moralo biti. Če nikoli, sem take dni kar nekam osamljena. Dvojne stroške imam s pripravljanjem jedil, a kar nekaj manjka.«

Prva razpoka je tu.

Pridejo otroci. Mož bi rad dal otroku

ime po kakem svojevorskem svetniku, žena pa po svoji materi, sestri, teti ali botri. Da bo volk sit in ovca cela, dobi otrok dve imeni.

Če se tak oče ne zanima za versko vzgojo otroka, je dobro Mati ga vodi, je otroku duhovnica in vzgojiteljica. Gorje pa, če se tudi oče vtakne v to versko vzgojo.

Naj povem zgodbo.

Žena je vzela drugoverca. Mož je pristal na vse in zakon je bil navidez srečen. Tudi otrok je bil krščen katoliško. Nekaj let je bil v družini mir. Prišel je drugi otrok. Prvi je bila deklica, drugi deček. Oče se domisli, da mora biti sin njegove vere. Zaman mu je žena govorila o pogodbi, ki jo je podpisal, da bodo vsi otroci, ne glede na spol, katoličani; oče je vztrajal pri svojem.

Njegov verski čut, za katerega se je zdelo, da je spal, se je nenadoma prebudil. Mož, ki se je čutil vsa leta sam v družini, je z novorojenim sinom dobil človeka, ki bo iste vere, ki bo njegov, katerega bo on sam lahko versko vzgajal.

Prošnje, zahteve, grožnje očetove niso zalegle, mati je vztrajala pri svojem. Mož je pozabil na izrečene in podpisane obljube. Sina ima in ta sin mora biti njegov po krvi in veri.

V ta versko mešani zakon je prišla razpoka, ki se je vedno večala in večala in končno naredila prepad med obema zakoncema. In kaj je temu sledilo? Ločitev. Različnost ver je uničila in razrušila zakonsko in družinsko življenje.

Posledice takega brodoloma opazamo tu in tam v življenju. Niso redke take žaloigre, pogostejše so kot mi mislimo in slutimo.

Zato naj vsaka mati dobro premisli, preden da svojo hčer v tak mešani zakon. Ne glej na plačo in na zunanost snubca. Plača ni vedno stalna, služba tudi ne, zunanost se spreminja, vera pa mora biti ona notranja, trdna vez, ki veže oba zakonca od prvega spoznanja do groba.

Zakon brez vere pa je večkrat stavba, zidana na pesek.

Gnilo jabolko, tako, ki je že kar črno, izvleče bolečino, vročino in gnoj. Žena ki je imela zaradi nahoda hude bolečine v čelu, si je devala obkladek takega jabolka, dokler ni minila bolečina. Nos se je odmašil in izčistil. Gnilo jabolko priporoča tudi župnik Günck.

KUHINJA

Špinača. Da ohrani špinača svojo zeleno barvo, jo kuhamo v nepokriti posodi v slanem kropu. Poleg tega primešam špinači tik pred serviranjem pest surove, prav drobno sesekljane špinače. S tem pridelkom se tudi okus znatno izboljša.

Kuhane črešnje kot sladka solata. ½ kg črešenj zberem, jim odstranim peclje, operem in denem v vrelo vodo, v katero sem vrgla 2 žlici sladkorja in odrezek limonine lupinice. Črešnje kuham počasi in pokrite toliko časa, da so mehke. Ko se v kozici ohladi, jih stresem v skledo in dam h kaki močnatni jedi na mizo.

Krompirjeva torta. Nekaj celih krompirjev skuham, a ne smejo razpokati. Kuhan in odcejen krompir olupim in zribam. Posebej stepem 4 cela jajca. Ko so jajca dobro stepena, primešam 28 dkg sladkorja, lupinice ½ limone, sok ½ limone, naribam krompir, ki naj ga bo 28 dkg, in nazadnje žličico moke. Ko je vse dobro pomešano, zravnam v dobro pomazano in z drobtinicami posuto obliko in pečem torto v srednje topli pečici ¼ ure.

DOMAČA LEKARNA

Otrok brska po pesku in blatu, drega potem s prstmi po nosu, očeh in ustih — zato ni čuda, če se mu vnamejo oči in se mu gnoji po nosu in ustih. Majhnemu otroku umij roke, posebno nohte večkrat na dan, večji otroci naredijo to lahko sami. Zvečer je treba umiti obraz in izprati usta in nos.

Kolje me in ščiplje po trebuhu. Če pride zaradi prehlada, si devaj gorke obkladke ovsenega zdroba in gomilic. Segrej flanelasto krpo, namoči v janežovo olje in teri trebuh. Pij gomiličin ovar. Če je klanje zaradi zaprtja, vzemi takoj klistir, skuhaj žlico lanenega semena na četrt litra vode in obrizgni. Ne živaj nič gostega, dokler se čreva ne umirijo. Krožnik kuminine juhe z rumešnjakom in posušenim črnim kruhom, žlica vinskega čaja zadostuje. Pri zelo hudem klanju je treba zdravnika. Posebno, če so bolečine na desni trebuhu, ker je lahko, da se ti je vnel slepič. Da ne zamudiš pravega časa!

Dobro sosodstvo je pogoj za pravilno in uspešno delo v naših občinah.

GOSPODARSKE VESTI

ŽIVINA

Ljubljana. Na sejmu 5. junija so plačevali živino takole: voli I. 7, II. 6, III. 5; teleta I. 9 din za 1 kg žive teže. Konji komad 500—3500 din, prašiči za rejo komad 170—240 din. Druge živine na sejmu ni bilo.

Kranj. Na rednem ponedeljskem sejmu 10. junija so bile cene živine sledeče: voli I. 9.25, II. 8.25, III. 7.25; telice I. 9.25, II. 8.25, III. 7.25; krave I. 8, II. 7, III. 5.75; teleta I. 8.50, II. 7.50; prašiči špeharji 12 do 13.50, pršutarji 10—11.50 din za 1 kg žive teže. Mladi pujski od 7—8 tednov 200—310 din komad.

Kamnik. V kamniškem okraju so bile v prvi polovici junija cene živine: voli II. vrste 8, III. 6—7; telice I. vrste 8.50, II. 7.50.75, III. 5; krave I. vrste 6.50—7.50, II. 6, III. 4—4.50; teleta I. vrste 10, II. 8 do 9; prašiči špeharji 11—12, pršutarji 9 do 10 din za kg žive teže. Surove kože goveje 12—14, telečje 14—15, svinjske 10 din za kg.

Novo mesto. Po podatkih iz prve tretjine junija so bile cene v okraju: voli I. vrste 8, II. vrste 7, III. 6—7; telice I. vrste 7—8, II. 7, III. 6; krave I. vrste 7, II. 6, III. 4—5; teleta I. vrste 8, II. 7; prašiči špeharji 10—11, pršutarji 8—9 din za kg žive teže. Surove kože goveje 14, telečje 16, svinjske 10 din za kg.

Zagorje ob Savi. Na sejmu, dne 3. junija je živina dosegla te cene: voli I. vrste 8, II. 7, III. 6; telice za pleme 10, za mesarja I. vrste 8, II. 7, III. 6; krave za pleme 10, za mesarja I. vrste 8, II. 7, III. 6; krave za pleme na čez 2500—3000 din komad, za meso I. vrste 6, II. 5, III. 4; ovce 4—5 din za 1 kg žive teže. Mladi prašički za pleme 250—300 din par.

Maribor. Na svinjskem sejmu, dne 7. junija so veljali: mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 95—125 din, 7—9 tednov 135—180, 3—4 mesece 190—360, 5—7 mesecev 390—460, 8—10 mesecev 490—570, 1 leto 820—910 din; na vago 1 kg žive teže 8—10.50, 1 kg mrtve teže 12—15 din.

Ptuj. Na sejmu, dne 4. junija so bile cene živine: voli I. vrste 6.50, II. 5—6, III. 4.50; biki 6—7; telice I. vrste 7.50, II. 6.50, III. 5; junci I. vrste 6, II. 5.80; krave I. vrste 6.50, II. 5.50, III. 4.50; vse za 1 kg

žive teže Konji komad 1000—6000 din, žrebeta komad 1500—3000 din.

Na svinjskem sejmu dan pozneje so prodajali debele svinje po 10—11 din, pršutarje po 9 din za kg žive teže. Mlade prasce 6—12 tednov stare 80—120 din komad.

Šmarje pri Jelšah. Po podatkih od 7. junija so bile cene živine v okraju naslednje: voli I. vrste do 9 din, II. do 8, III. do 7; telice I. vrste do 9, II. do 8, III. do 7; krave II. vrste do 5.50, III. do 5; teleta I. vrste do 10, II. do 8; prašiči špeharji do 14, pršutarji do 12 din za kg

CENE

Novo mesto. Pšenica 100 kg 300 do 325, ječmen 275, rž 275, oves 250—275, fižol do 800, krompir 200, seno 200, slama 60—75 din; drva kub. meter 90 din, vino navadno mešano liter (pri vinogradnikih) 3.50 do 4, finejše sortirano 6—7 din.

Šmarje pri Jelšah. Pšenica 100 kg 300, ječmen 275, rž 270—290, oves 175, kruzna 260, fižol 600—800, krompir 200, lucerna 150, seno 125—150 slama 20; drva kub. meter 90, mleko liter 1.25—1.50, surovo maslo kg 36—40, vino navadno mešano pri vinogradnikih 4, finejše sortirano 7.50 dinarjev.

Murska Sobota. Pšenica 100 kg 220 do 240, ječmen 155—180, oves 180—200, kruzna 200, fižol 500; drva kub. meter 50—120, mleko liter 2, surovo maslo kg 24 din.

LES

Po podatkih ljubljanske borze z dne 14. junija so bile na borzi cene lesa, kakor je spodaj navedeno. V prostem prometu so cene najbrž nekaj višje. Cene so za 1 kub. meter, franko vagon nakladalna postaja.

Smreka-jelka: hlodi I-II. monte 240 do 310, brzjavni drogovi 220—250, bordonali 320—370, filerji 5-6 240—280, trami ostalih dimenzij 240—290 din.

Bukev: hlodi I-II. od 30 cm premera dalje 120—170, hlodi za furnir od 40 cm naprej 250—300, deske-plohi naravni 300 do 600 din.

Hrast: hlodi od I-II. od 30 cm premera dalje 245—375, bordonali 800—900, frizi I-II. 750—950 din deske-plohi 700 do 800 din.

PRAVNI NASVETI

Prepis priposestovane parcele. I. L. P.: Z več kot 30 letnim javnim in nemotenim življenjem tuje parcele ste priposestovali lastninsko pravico do te parcele. Vaša pa bo ta parcela, ko bo na vas tudi v zemljiški knjigi prepisana. Za tak prepis pa morate imeti primerno listino, bodisi izjavo dosedanjega zemljeknjižnega lastnika, da dovoli odpis parcele in prepis na vas, ali pa sodbo, ki tako izjavo nadomešča. V tem primeru bi pač morali sedanjega zemljeknjižnega lastnika tožiti na priznanje, da ste vi sporno parcelo priposestovali in da je dolžan dovoliti njen prepis. — Sedanji zemljeknjižni lastnik, ki je skozi vsa leta plačeval davke od sporne parcele, ki ste jo pa vi živeli, lahko zahteva od vas povračilo plačanega davka za 30 let nazaj. — Breme na ali služnosti, ki so morda vknjižena na tej parceli, ostanejo še nadalje, tudi če pride zemljeknjižna lastnina na vas.

Posebna kravja kupčija. T. F. S.: Lahko se proda krava mesarju pod pogojem, da jo tekom 14 dni še ne sme zaklati in da se kupčija razdere, če bi se v tem času dognalo, da je breja, kar pri prodaji še ni bilo ugotovljivo. V tem primeru, če se je brejost naknadno ugotovila, bi moral mesar vrniti kravo, prodajalec pa kupnino in stroške za 14 dnevno krmo. V vašem primeru je važno, kako ste se pri prodaji dogovorili. Če imate zanesljive priče za tak dogovor, bi bila tožba uspešna, sicer pa ne.

Da se prepreči spor zaradi dote. B. F. R.: Sin ni maral prevzeti posestva. Zato je oče izročil posestvo eni hčeri, ostalim hčeram in sinu pa je izplačal doto, vendar se tozadevne pobolnice niso napravile pri notarju. Oče je sedaj na smrtni postelji, sin se pa hvali, da bo po očetovi smrti zahteval od sestre-prevzemnice posestva doto. — Sin bo po očetovi smrti smel zahtevati le nujni delež odnosno dopolnitev istega. V tem primeru se bo pa odštelo vse, kar je kdo izmed otrok dobil na doti, torej tudi to, kar je sin dobil od očeta pred pričami. Morebiti ni tožbi po očetovi smrti še torej prevzemnica ne bo mogla izogniti. Pač pa bo njen položaj boljši, če v zavarovanje dokazov za morebitno pravdo predlaga pri sodišču, da se njen oče pod prisego kot priča zasliši, kaj in koliko je vsakemu izmed ostalih otrok dal.

Meja v gozdu. F. I. K. Pred 26. leti ste kupili gozd in ste takrat sporazumno z vsemi mejaši uredili meje po mapnem stanju. Vprašate, če morete tudi sedaj zahtevati od mejašev, da priznajo mejo po mapnem stanju. — Tekom let se lahko

spreminja meja. Če so meje vašega gozda sedaj v naravi nepoznavne in zato sporne, potem bi obveljala mapna meja le tedaj, če tudi mejaš na to pristane. Prisiliti ga pa ne morete, da bi priznal mapno mejo. V tem boste morali pri sodišču predlagati ureditev meje in bo sodišče, po zaslišanju prič določilo mejo po zadnjem mirnem uživanju. — Stalno si boste zavarovali gozdno mejo le z dobro vidnimi mejniki ali mejnimi jarki in s tem, da na te meje stalno pazite.

Čebelnjak. P. F. D. Sosed je lahko postavil na svojem travniku čebelnjak, kamor ga je hotel. Če je celo 4 m oddaljen od meje, mu ne morete kaj.

Parcela brez pota. U. F. L. K. Ko ste kupili od sosedu parcelo, ste pozabili, da bi si tudi pot izgovorili do te parcele. Par let je prodajalec pustil, da ste vozili preko njegovega travnika, sedaj vam pa je te vožnje omejil, češ, samo ob suhem vremenu smete voziti, kar pa je nemogoče, ker morate gnojnico voziti le pri dežju. — Svojo napako morete sedaj popraviti le tako, da boste morali pot kupiti. Če jo sosed ne bi hotel tudi proti plačilu dopustiti, boste morali pri sodišču predlagati, da se vaši parceli, ki je brez pota, določi pot na bližnjo javno pot. Sodišče bo razpisalo razpravo na licu mesta in zaslišalo izvedence glede najsmotnejše zveze iz vaše parcele na javno pot in tako določilo zasilno pot in tudi odškodnino za pot bo enkratna in jo bo sodišče določilo po velikosti škode, ki jo bo lastnik prehodnega zemljišča moral utrpeti.

Vžitkarjeva drva. B. F. R. Vžitkar ima med drugim tudi izgovorjeno pravico, da vsako leto nekaj drv lahko sam poseka v gozdu. Če vžitkar teh drv do svoje smrti ni posekal, so zapadla v korist lastnika s tem vžitkom obremenjenega posestva.

SEJMI

22. julija: živ. in kram. Velike Lašče, Sodražica, svinj. Središče, živ. in kram. Strigova, gov. in kram. Slivnica pri Celju. — **23. julija:** svinj. Ormož, konj. in gov. Maribor, živ. Blanca, svinj. Dol. Lendava. — **24. julija:** svinj. Celje, Ptuj, Trbovlje. — **25. julija:** živ. in kram. Kočevje, Velika Loka, žalec, živ. in kram. Koje, Mežica, Slov. Bistrica, svinj. Turnišče. — **26. julija:** živ. in kram. Cerknica, Domžale, gov., svinj., konj., kram. Leskovec, živ. in kram. Radovljica, Višnja gora, svinj. in drobn. Maribor, živ. in kram. Teharje. — **27. julija:** živ. in kram. Toplice, svinj. Brežice, Celje, Trbovlje.

V vsako hišo »Domoljuba!